

Jos-vertelt – extra weetjes voor groepenbegeleiders:

1/ es

- volgens de oude Grieken was de es goed voor wie door een adder werd gebeten
- de zaden worden door vogels en beestjes erg lekker gevonden
- de es biedt bescherming tegen bozen geesten en gevaarlijke dieren: tijdens het werk zetten de boerinnen hun baby's onder een es
- weervoorspellende boom

'Staat de Eik voor d'Esch in blad?

't Zomerweer wordt schoon, niet nat;

Tooit de Esch zich voor den Eik?

Regenstroom wacht weg en dijk.'

2/ berk

- in de Scandinavische landen wordt de berk als boom van licht en lente vereerd
- in Duitsland wordt hij als Meiboom gebruikt
- de heilige vedische teksten in India zijn op berkenschors geschreven
- berkenhout is de perfecte hout voor trommels en luidsprekers
- de wirwar aan takkengroei (door een parasiet, een zwam, veroorzaakt) wordt dankbaar gebruikt door heksen ('heksenbezems') om door de lucht te vliegen ;-)

3/ els

- op de foto in het midden zie je goed hoe de schors veranderd als het onder water komt
- door symbiose met bacteriën, bindt het stikstof uit de lucht: goede groenbemester
- het blad valt nog groen op de grond in het najaar > geen najaarskleuren
- bladeren worden af en toe gegeten door het elzenhaantje
- kan net als de wilg geknot worden voor productie van flexibele takken
- elzenhout is erg goed om voedsel te roken
- zijn tannine wordt gebruikt bij het verwerken van leer en het kleuren van kleren en hoeden (in rood, geel of zwart)
- de binnenschors wordt gebruikt voor tandpasta en de bescherming van tandvlees
- elzenhout is een zeer goede brandhout dat veel warmte in een korte tijd produceert > goed voor de warme bakkersoven
- als dood hout is het een paradijs voor paddenstoelen
- het elzenhout is van grote akoestische kwaliteit en wordt gebruikt door instrumentenbouwers

4/ valse christusdoorn

- van de peulvruchten van de valse Christusdoorn kan een kleurstof gemaakt worden voor textiel
- in Afrika worden de verse vruchten gebruikt tegen longenaandoeningen

5/ perenboom

- de perenboom is gevoelig voor nachtvorstschade, maar er zijn ook rassen, zoals Conference, die niet altijd bevruchting nodig hebben om vrucht te dragen (parthenocarpe)
- de peren staan eerst rechtop en pas dan gaan hangen
- perenhout is een zeer goede brandhout
- het perenblad werd vóór de aankomst van tabak (15de eeuw) gerookt.

6/ haagbeuk

- het hout is gevoelig voor houtworm
- het hout wordt voor papier gebruikt, maar ook voor speelgoed, schoenvormen, slagblokken...
- het blad is een goede veevoer

7/ robinia valse acacia

- de robinia kan goed tegen vervuiling
- thee van robinia-bloesems helpt tegen verstopping
- de oudste boom van Parijs is een robinia in 1601 geplant; een uit een van diens wortels uitgekomen spruit is nu de oudste boom van Nederland geworden
- de robinia kan ondoordringbare heggen maken
- de wortels hebben wortelknolletjes met bacteriën waardoor stikstof in de grond wordt gebracht.
- De robinia houdt erg van zon

8/ esdoorn

- tijdens de tweede wereld oorlog maakten de Amerikanen een transportvoertuigje op basis van de esdoorn samara; het kon 29 kg vracht zachtjes naar de grond brengen
- de esdoorn kan 40 meters hoog en 500 jaar oud worden
- het groeit snel maar bloeit pas bij 20/25 jaar leeftijd
- de esdoorn houdt van licht en is een sterke competitor voor andere bomen
- de vruchten kunnen paarden doden (EAM = Equine atypical myopathy)
- het wordt veel gebruikt voor het maken van papier

9/ meidoorn

- de bloemen van de meidoorn hebben een sterke geur
- de meidoornbloementhee werkt kalmerend
- de meidoornbladenthee is daarentegen juist hartslag versnellend en goed voor de bloedsomloop
- bijgeloof: de meidoorn biedt bescherming tegen vampiers en heksen

10/ moeras eik

- Quercus Palustris komt uit Amerika en werd in Europa in 1770 geïntroduceerd
- het blad wordt diep rood in het najaar
- de mannelijke en vrouwelijke bloemen komen op dezelfde boom uit
- sommige indianenstammen maakten van de schors een middel tegen buikpijn
- Bonifatius werd in Dokkum door Friezen doodgeslagen omdat hij hun heilige eik had verbrand
- van eikenhout worden de beste wijnvaten gemaakt
- de kroon van de Romeinse keizers werd uit eikelblad gevlochten

11/ hulst

- de hulst is de Europese enige groenblijvende loofboom
- het is vaak in beuken- en eikenbossen te vinden (verdraagt schaduw en een zure grond)
- de thee van jonge bladeren is koortsverlagend en urinedrijvend
- de hulst is een symbool van onsterfelijkheid
- in het Christendom is de hulst verbonden aan het kind Jezus (Jozef en Marie hebben zich in een hulstbosje schuil gehouden voor de soldaten van Herodes)
- het groeit langzaam, kan tot 300 jaar leven en tot 20 meters hoog worden
- de schors werd gebruikt om lijm te maken om vogels te vangen

12/ Japanse kers

- robuust, kan goed tegen zeer lage temperaturen
- kondigde het plantseizoen van de rijst aan > daarom is het goed om sake te drinken
- in het najaar is er ook in Japan een feest, om de mooie rode herfstbladeren te bewonderen, van de Japanse kers uiteraard, maar ook van de Japanse esdoorn, van de ginkgo, en van nog veel andere boomsoorten.